

מתוך סדרת הספרים

יהדות כל המועדים

גליון 122 הלכות והליכות בענין "פורים המשולש" לתושבי ירושלים וכרכים המוקפים חומה

הטעם שלא עושים סעודת פורים בשבת

משום שאין שמחתו תלויה בבי"ד אלא בידי שמים (ירושלמי מגילה פ"א ה"ד).
טעם אחר: כדי שיהא ניכר שמחת פורים ולא תתערב בסעודת שבת (ריטב"א מגילה ה, א ד"ה באלו), **יש שכתבו בדומה:** מפני שאין מערבים שמחה בשמחה (פרי חדש הלכות מגילה תרפ"ו).
טעם אחר: כיון שסעודת פורים צריך להיות עד דלא ידע ובשבת בעינן "זכור את יום השבת לקדשו" ואם ישתכר ישכח את השבת (האלף לך שלמה סימן שפה).

שבת קודש - הטעם ש"קריאת התורה" ו"על הניסים" בשבת

לפי שהקריאה בתורה והתפילות צריכות להיות ביומו ובזמנו (משנ"ב שם ס"ק יז).

יום ראשון - סעודת פורים ומשלוח מנות

הטעם שסעודת פורים ומשלוח מנות ביום ראשון [ולא בש"ק]

לפי שנאמר במגילה (ט כב) "לעשות אותם ימי משתה ושמחה" ודרשינן בירושלמי (מגילה פ"א ה"ד) "את ששמחתו תלויה בבית דין היינו שבית דין קובעים את היום ליום טוב יצאה שבת ששמחתו תלויה בידי שמים והוא הדין מימלא שמשלוח מנות ביום ראשון (משנ"ב תרפ"ב ס"ק יח).

הטעם שלא שולחים משלוח מנות בשבת.

בשבת אי אפשר לשלוח מנות משום שעיקרו הבאה מבית נותן לבית מקבל ויש חשש הוצאה (מאירי מגילה ה, א). **טעם אחר:** משום עובדא דחול, וכן מחשש שמא יעביירונו (חז"א א"ח קנה).

ויש אומרים: שהמקיים משלוח מנות בשבת דבר בעתו מה טוב (שערי תשובה תרפ"ז בשם מור וקציעה, וכן סובר הקרבן נתנאל ובכה"ח אות מה שכך נהג הפרי חדש וכן בשערי ציון ל, משנ"ב תרפ"ח ס"ק יח).

הטעם שלא מקדימים ליום שישי [י"ד אדר פורים דפרזים] משום טורח הכנת צרכי שבת דהיינו גם לשלוח מנות וגם להכין את מאכלי שבת.
טעם אחר: לפי שמשלוח מנות קשור והוא חלק מהסעודה שהיא נעשית ביום ראשון, לכן גם משלוח מנות נקבע ביום ראשון.

הטעם שדווקא מצוות אלו נדחו ליום ראשון

ומכיון שעל שתי מצוות האלו לא נאמר במגילה "ולא יעבור" [דין זה נאמר רק על קריאת המגילה] ולכן מאחרים מצוות אלו ליום שלאחר השבת כדי שיהא היכר בין הפרזים למוקפים כמו שהם מובדלים אלו מאלו בכל השנים.

יום חמישי י"ג באדר

יום חמישי הוא תענית אסתר ומתענים בני הפרזים והמוקפים כאחד (ש"ת שלמת חיים תרע"א).

מחצית השקל

בכל שנה ושנה נותנים בירושלים את מחצית השקל ביום י"ד לפני מנחה, בשנה זו נותנים גם בירושלים את מחצית השקל ביום י"ג דהיינו בתענית אסתר לפני מנחה, **והטעם:** לפי שצריך ליתנם לפי המגילה (סדר פורים המשולש א לגר"ח זוונפלד, ולוח א"י).

פורים המשולש (שו"ע תרפ"ו)

בשנה שחל פורים בערים המקופים חומה ביום השבת, דהיינו י"ד אדר בערב שבת וט"ו באדר בשבת פורים זה נקרא פורים המשולש, **והטעם:** כיון שדיני פורים בעיר המוקפת חומה מתחלקים לג' חלקים, ובני הערים הפרזים נוהגים בהלכות פורים רגיל (פורים המשולש הגר"ש דבילצקי א א).

סדר הלכי המצוות

יום שישי קריאת המגילה ומתנות לאביונים, **שבת** "על הניסים", **יום ראשון** סעודת פורים ומשלוח מנות (שו"ע תרפ"ו).

יום שישי - קריאת המגילה ומתנות לאביונים ביום שישי (שו"ע תרפ"ו).

הטעם שמקדימים ליום שישי ואין קוראים בשבת

לפי שאין הכל בקיאים בקריאתה, יש לחשוש שמא יטלנה בידו וילך ללמוד אצל בקי את קריאתה וישכח שהיום שבת ויעבירה ד' אמות ברשות הרבים ונמצא שנכשל באיסור הוצאה (משנה ריש מגילה גמ' שם ד, ב, משנ"ב תרפ"ח ס"ק טו).

הטעם שמקדימים מתנות לאביונים ליום שישי

לפי שעניניהם של עניים נשואות למקרא מגילה, דהיינו שיודעים שביום שקוראים את המגילה הם מקבלים מתנות לאביונים, ומכיון שבשבת אי אפשר לתת להם שהרי המעות מוקצה, לכן הקדימו אף במוקפים את קריאת המגילה ליום שישי, שביום זה עושים בני הפרזים פורים וקוראים את המגילה ברוב המקומות, ויתנו את המעות לעניים ביום הקריאה (מגילה ד, ב).

טעם אחר: לפי שבשבת אי אפשר לתת לפי שהם מוקצה (ערוה"ש תרפ"ח יז).

טעם אחר: כדי שיהנה העני מהמתנות ביום הפורים.

טעם אחר: משום איסור הוצאה כמו שגזרו לענין מגילה ואין הטעם משום מוקצה, שהרי יכול לתת לאביון בש"ק ויין (חז"א קנה א).
במחצית השקל (תרפ"ו) כתב שעל פי רוב שולחים מעות.

הטעם שלא מאחרים את הקריאה ליום ראשון ט"ז באדר

לפי שנאמר במגילת אסתר (ט כז) "ולא יעבור", ודרשו חז"ל שאם אי אפשר לקרוא את המגילה בזמנה מקדימים ולא מאחרים (רש"י מגילה ב, א ד"ה חל).

הטעם שאין עושים סעודת פורים ביום שישי

לפי דאכתי לא מטא זמן חיובא (ר"ן מגילה דף ג, ב בדפי הר"ף).

טעם אחר: משום דכשיאכלו לשבעה בסעודה בערב שבת לא יאכלו לתאבון בסעודה ליל שבת, וזה פחיתות כבוד לשבת [משא"כ כשפורים גופא חל בערב שבת דאז בהכרח לעשות סעודה בער"ש] (תורת תמימה מגילת אסתר פרק ט כב).

טעם אחר: שאם היו מתקנים גם סעודה בערב שבת אם כן כל מצוות הפורים בערב שבת והיו הכפרים המקדימים טועים לחשוב שכל מצוות הפורים תמיד מתקיימים תמיד ביום הקדמה גם ב"א וב"ב (נחל אשכול עמוד 23 אות כ).

יש שכתבו בדומה: לפי שאם יעשו הכל ב"ד יבואו לטעות ולחשוב שהוא עיקר הפורים וימנו ממנו ל' יום ויבואו לאכול חמץ בפסח (רדב"ז ח"ב ב' אלפים קה).

הכרזה על קריאת המגילה בלילה

יש הנוהגים: שהגבאי מכריז בבית המדרש שכל אחד יזהיר גם את בני ביתו שיבואו כולם גם הנשים לשמוע את המגילה, **והטעם:** משום שלכתחילה מצווה בעשרה לפי שלכמה פוסקים דינו כשלא בזמנה דבעינן עשרה ולא ינהגו כשאר השנים שיקראו בביתם (סדר פורים המשולש לגר"ח זוננפלד א).

והטעם שימכריזים בשחרית ולא אחר מנחה: לפי שבשעת מנחה טרודים בנתינת זכר למחיצת השקל ועייפים מהתענית ואין אפשרות לחזור מבית הכנסת לביתם להודיעם קודם המגילה לכן תקנו שהכרזה תהיה בבוקר (נטעי גבריאל פורים המשולש פרק א א הערה ב).

ליל שישיי אור לי"ד

סדר התפילה

בגדי שבת: לובשים בגדי שבת והולכים אתם גם ביום שישי במשך כל היום ומתאספים לבית הכנסת לתפילת ערבית וקראית המגילה, (הנהגות הגר"ח, פורים המשולש לגר"ש דבילצקי זצ"ל פרק ב ג), **והטעם:** לפי שבגדי שבת הם גם עבור כבוד המגילה אף שאין היום פורים בירושלים ושאר ערים המוקפים (קיצור שולחן ערוך קמא ד וז"ל ולכבוד המגילה יש ללבוש בגדי שבת מבערב).

ערבית: מתפללים תפילת ערבית כבכל לילה.

"על הניסים": אין אומרים "על הניסים" לא בתפילה ולא בברכת המזון (ב"י תרפח בשם מנהג ירושלים, שו"ע תרפח ו, תרצג ב), **והטעם:** משום שלא הגיע זמן חיוב אמירתו (רלב"ח סימן לב),

הכרזה שלא לומר "על הניסים"

יש הנוהגים: להכריז או לכתוב מודעה שאין אומרים "על הניסים", **והטעם:** בכדי שהמון העם לא יטעה (לוח א"י, פורים המשולש להגר"ש דבילצקי ב ה).

טעה ואמר "על הניסים"

נזכר לפני חתימת הברכה חוזר לחיבות "מעולם קוינו לך" וממשיך "ועל כולם". נזכר לאחר שאמר ה' גומר תפילתו ואינו חוזר (שו"ת הרדב"ז ח"א תקח, משנ"ב תרפח ס"ק יז), **והטעם:** דהוי כשח בתוך התפילה שאינו חוזר (הערת מהר"מ טוקצינסקי בקונטרס פורים המשולש).

קריאת המגילה

קריאת המגילה: אחר תפילת שמר"ע אומרים קדיש שלם וקוראים את המגילה בברכותיה ככל שנה ובשנה זו יוצא שכל ערי ישראל קוראים ביום אחד.

ברכת שהחינו

יכונו השומעים לצאת בברכת שהחינו של קריאת המגילה של יום גם על משלוח מנות והסעודה של יום ראשון (חוג הארץ, פורים משולש ב ב).

"ואתה קדוש": אחר המגילה אומרים "ואתה קדוש" אע"פ שאינו יום פורים (לוח א"י, דיני פורים המשולש הגר"ח זוננפלד, הלכות והליכות הגריש"א פורים עמוד 12).

ברכת היום "גוט פורים"

מאחלים איש לרעהו בברכת "גוט פורים" "פורים שמח", **והטעם:** כיון שהוא זמן מגילה (הנהגות הגר"ח זצ"ל, אגרת הפורים גרוסברג פורים המשולש ד).

קריאת המגילה בעשרה (מגילה ה, א משנ"ב תרפח ס"ק כ, תרצ ס"ק סא).

יש אומרים: שלכתחילה יש להקפיד שקריאה זו תהיה בעשרה (פר"ח תרצ יח, שלחן גבוה שם מ), **והטעם:** לפי שיש דעות שקריאה בשל מוקפים נחשבת כקריאה שאינה בזמנה [שאין קוראים בט"ו] שצריכה עשרה לעכובא (ב"י בשם הר"ן), ויחיד הקרוא אינו מברך (משנ"ב תרצ ס"ק סו).

קריאה לנשים במנין

אף נשים חייבות בקריאת המגילה ולכן השנה גם הם צריכות להקפיד ביותר לשמוע את המגילה בציבור, או שתתאספנה עשרה נשים למקום אחד (הגרי"ח בשלמת חיים רסז), ולא כבכל השנים שבהם יכלו לשמוע ביחידות בבתיהן ואם אין להם אפשרות, יכולות לשמוע אף ביחידות (עיין משנ"ב תרצ ס"ק סג ופורים המשולש להגר"ש דבילצקי פרק שני ח), ואף עשרה נשים חשובות מנין לענין זה (הגר"ק חוט שני שבת ח"ד עמוד שסב יב).

לשמוע את המגילה מהבעל קורא

יש שהקפידו לשמוע כל תיבה מהחזן, **והטעם:** משום דאם ישלים תיבה בעצמו או יקרא בלחש הוי כיחיד ואינו יוצא (הגר"מ שטרנבוך בקונטרס דיני ומנהגי פורים המשולש סעיף ד שכן הקפיד הגר"ז), **ויש אומרים:** שאין צריך ציבור רק קריאה ברבים (חז"א אר"ח קנה).

הטעם שקוראים ביום שישי את המגילה ואין קוראים בשבת

לפי שגזרו חכמים שלא יקראו מחשש שמא יעבירנה ד' אמות ברשות הרבים (מגילה ד, ב, שו"ע תרפח ו).

ריבוי סעודה : כשבאים הביתה יש לנהוג לכתחילה כמדי שנה בשנה בליל פורים בריבוי קצת שמחה וקצת ריבוי סעודה, והאוכלים זירעונים בלילה בליל פורים יאכלו בלילה הזאת (שו"ע תרצה א, משנ"ב ס"ק יג).

יום שישיי – י"ד באדר

י"ד באדר לעולם אינו חל בשבת (משנ"ב תרפח ס"ק יח), והטעם: דא"כ יבוא פסח ביום ב' ולא (כמבואר שו"ע תכח א) בד"ו פסח (כה"ח תרפו לב).

וכן לפי חשבון זה (ר"ן מגילה ג, ב) אם י"ד יחול בשבת יחול יום כיפור של השנה שלאחריה בערב שבת (עיין ירושלמי מגילה פ"א ה"ב).

שחרית

והיקין: הנוהגים להשכים בכל שנה בפורים משכימים גם היום להתפלל (מג"א תרצג ב, שע"ת ר"ס תרסד).

סדר התפילה: לובשים בגדי שבת, מניחים תפילין ומתפללים כבכל יום, **קרוזבץ:** יש הנוהגים לאומרו, **והטעם:** כיון שהוא קשור עם קריאת המגילה (מבית לוי פורים שחל בשבת – משולש א), ויש שלא נהגו לאומרו בשנה זו, **"על הניסים":** אין אומרים "על הניסים", **תחנון:** אין אומרים תחנון (שו"ע תרצא א).

קריאת התורה: אחר חזרת הש"ץ אומרים ח"ק ואין אומרים תחנון, ואין קוראים בתורה פרשת "ויבא עמלק" (תיקון ישכר ע' כט ב וסא ב)

קריאת המגילה: קוראים את המגילה בברכותיה (משנ"ב תרפח ס"ק יז).

כוונת בברכת שהחינו

בברכת שהחינו של המגילה יכוונו השומעים לצאת גם ידי חובת מתנות לאביונים וכן משלוח מנות וסעודת פורים שעתידים לקיים ביום ראשון (הגרשז"א הליכות שלמה כא ג בהערות שם, שו"ע תרצב א, משנ"ב שם ס"ק א).

"על הניסים"

אין מזכירים ביום שישי ערב שבת "על הניסים" לא בתפילה ולא בברכת המזון (שו"ע תרצא א, משנ"ב תרפח ס"ק יז), **והטעם:** משום שזמנו בט"ו ורק משום גזירה קוראים את המגילה ביום שישי (משנ"ב שם).

"למנצח": אין אומרים אחר "אשרי" מזמור "למנצח" (רמ"א תרצג א).

שייר של יום

שיר של יום הוא שיר של יום שישי (תהילים צג) ”ה’ מלך” ולא מזמור כ”ב ”למנצח על אילת השחר” כמו בכל שנה (לוח א”י, הנהגות הגר”ח, פורים המשולש להגר”ש דבילצקי פרק שני יט).

מתנות לאביונים

אף בערים המוקפים חומה יש לקיים היום מצות מתנות לאביונים (ש”ע תרפח ו בב”י שם בשם מנהג ירושלים), **והטעם**: הואיל ועיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה, דהיינו שרגילים שביום שקוראים את המגילה הם מקבלים מתנות לאביונים (מגילה ד, ב).

מצוות היום: משלוח מנות סעודת פורים וחייב איניש לבסומי אינם נוהגים ביום זה בשנה הזאת בירושלים מעיקר הדין (פורים המשולש מע”ז סעיף ח לענין סעודת פורים). **ויש אומרים**: שזמן הסעודה הוא ביום שקוראים בו את המגילה (עיי’ משנ”ב תרפח).

משלוח מנות

יש אומרים: שיש לקיים מצות משלוח מנות ביום זה אף בערים מוקפות חומה, **והטעם**: לפי שמצווה זו קשורה עם מצות מתנות לאביונים (מאירי, כנה”ג תרצה בשם תיקון יששכר חז”א שם בשם כנה”ג לפי שהוא בכלל מתנות לאביונים, סדר הפורים המשולש לגר”ח ז ה). **ולכן ראוי** לשלוח מעט מנות לצאת ידי כל השיטות (סדר פורים המשולש להגר”ח זוננפלד).

להרבות בשמחה

יש להרבות קצת בסעודה ושמחה ויש לעשותם לפני חצות (סדר הפורים המשולש לגר”ח ז ה).

איסור מלאכה

יש אומרים: שאין לעשות מלאכה ביום ו’, **והטעם**: כדי שלא יבואו לטעות ולעשות מלאכה גם כשחל ט”ו באדר בערב שבת (הגר”ר יעקב ישראל אלגז’י בקונטרס חוג הארץ ט, הגר”ש דבילצקי בספרו פורים המשולש פרק ב כה). והותר רק מה שצריך לאותו היום לכבוד שבת (קובץ הלכות והנהגות מהגרשי”א פורים עמוד 28).

הננות לשיבת

הנוהגים להכין דבר מה לכבוד שבת בער”ש בבוקר, יזהרו שלא ישכחו דבר זה בפורים (עיין משמרת שלום קידנוב כד א בשם הבני יששכר, פורים המשולש להגר”ש דבליצקי פרק א א)

שבת ט”ז באדר

”על הניסים”

אומרים ”על הנסים” בכל תפילות השבת בלילה וביום ובברכת המזון.

והטעם: לפי שזה יום הפורים שלהם, ורק מגילה הקדימו ליום ו’ מפני הגזירה שמא יעבירונו ד’ אמות לילך ללמוד אצל בקי, והשאירו על הניסים במקומו (משנ”ב תרפח ס”ק יז).

קריאת התורה - הפטרה

אחרי תפילת שחרית מוציאים ב’ ספרים, בראשון קוראים בו שבעה קרואים בפרשת השבוע פרשת צו, ובשני קוראים מפטיר (שמות יז ח) ”ויבוא עמלק” (ש”ע תרפח ו).

הפטרה: מפטירים בשבת זו (שמואל א טו) ”פקדתי את אשר עשה לך עמלק” כמו בפרשת זכור (משנ”ב תרפח ס”ק טז, הגר”ש דבילצקי בספרו פורים המשולש פרק ה ה).

הזכרת נשמות ואמירת ”אב הרחמים”

אין מזכירים נשמות ואין אומרים ”אב הרחמים” (ש”ע ס”ס רפב ור”ס תרצז, סדר הפורים המשולש לגר”ח זוננפלד ה – ו, לוח א”י), **והטעם**: כיון שביום זה אין אומרים תחנון (ספר אר”י סוס”ח).

”על הניסים” במוסף

אף במוסף אומרים ”על הניסים”, אף על פי שאינו בא בשביל פורים, שהרי כשחל פורים ביום חול אין בו מוסף אך על פי כן אומרים ”על הניסים” במוסף **והטעם**: לפי שהיום הוא יום שנתחייב בתפילת מוסף ובכל תפילה צריך להודות.

שיר של יום

שיר של יום של שבת (תהילים צב) ”מזמור שיר ליום השבת”, **והטעם**: לפי שמזמור של שבת דוחה מזמור של פורים, וס”ל שאין אומרים ב’ מזמורים (מעשה רב קנח, לוח א”י), **ויש הנוהגים**: לומר מזמור כ”ב שבתהילים ”למנצח על אילת השחר” בנוסף לשיר של יום של שבת ”מזמור שיר של יום השבת” [מנהג הספרדים וכן נוסח ספרד] (פורים המשולש להגר”ח זוננפלד ה).

”צדקתך”

אין אומרים במנחה ”צדקתך” בכל ערי ישראל (פדים המשולש לגר”ח זוננפלד ה).

והטעם: על פי הכלל (ש”ע רצב ב) כל שאם היה אותו היום בחול לא היו אומרים בו תחנון, הוא הדין במנחה של שבת אין אומרים בו ”צדקתך” (הגר”ח זוננפלד שר”ת שלמת חיים ס’ תרעו אות ה, פורים המשולש להגר”ש דבילצקי ה טו).

סעודת פורים

יש אומרים שאין עושים את הסעודה בשבת אלא ביום ראשון

ויש אומרים: שצריך לקיים סעודת פורים ביום שבת קודש (משנ”ב תרפח ס”ק יח שכך דעת מהר”ל חביב). **ויכוין** לאכול הסעודה לשם סעודת פורים ויאמר להדיא ”הריני אוכל הסעודה כסעודת פורים”, **שתיית יין** וגם ירבה ביין שיהא ניכר שזהו סעודת פורים ”חייב עד דלא ידע” אבל לא ישתה עד שישתכר ככל סעודת פורים, **והטעם**: משום שבשבת זהו פגם בקדושת שבת, ויקיים עד דלא ידע בשינה (מוע”ז ח”ב ליקוטי הערות סימן קפט, קונטרס פורים המשולש יא).

להרבות במאכלים ויין (הגרשז”א הליכות שלמה מועדים ח”ב פרק יא ו)

מצווה להרבות במאכלים וביין בשבת זו, **והטעם**: לצאת ידי השיטות שסעודת פורים זמנה בשבת (סדר הפורים המשולש לגר”ח זוננפלד ה).

משלוח מנות

יש הנוהגים לשלוח מנות בשבת לחבריו הקרוב במקום שיש עירוב ועל כן נאמר דבר בעתו מה טוב (שערי תשובה תרפח ז בשם מור וקציעה, וכן סובר הקרבן נתנאל ובכה”ח אות מה כתב שכך נהג הפרי חדש וכן בשערי ציון שם ל, סדר הפורים המשולש לגר”ח זוננפלד ה, הגרשז”א ה”ש מועדים ח”ב כא אורחות הלכה 12 וכתב שעשה את זה לחומרא בעלמא). **ולקיים ב’ השיטות** יכון שאם חייב דווקא רוצה לצאת עכשיו (קונטרס פורים המשולש להגר”מ שטרנבוך הערה יא בשם ספר חוג בארץ פורים שחל בשבת).

הטעם שלא חוששים שמא יעבירונו ד’ אמות ברה”ר.

לפי דבעלמא החשש שמא יעבירונו אינו שישכח שהוא שבת דהאיך מצינו ששוכח שהיום שבת, אלא שיטעה ויחשוב שמותר לעבור איסור הוצאה כשכוונתו לצורך מצוה, וכל זה חוששים רק בשופר לולב ומגילה, אבל לתת לחבירו מתנה מבין מעצמו שלא נדחה איסור מפני כן ואין חשש שיעבירונו (שר”ת תשובות והנהגות כרך ד סימן קעז).

טלטול מגילה

יש אומרים: שאין לטלטל מגילה בשבת זו, **והטעם**: כיון שגזרו שלא לקראתה כדי שלא יעבירונו ד’ אמות יש עליו תורת מוקצה ובשאר שבתות השנה שרי (משנ”ב תרפח ס”ק יח הביא שיטת הפר”ח תרפח ו, חיי אדם מגילה כלל קנה י).

ויש אומרים: שמותר לטלטל, **והטעם**: כשאר כתבי הקודש שמותר לטלטל בכל השבתות (משנ”ב תרפח ס”ק יח בשם אחרונים ושערי הציון כתב א”ר, בגדי ישע, חסדי דוד).

והטעם: כדי לזכור ענין היום, ובחול יוצאים ידי חובתם בקריאת המגילה (תוס' שם ד"ה פורים, משנ"ב תרפ"ח ס"ק טז), ובמקומות שאין דורשים לציבור יש ליחיד ללמוד עניני פורים (מנחת יצחק ח"ז סימן ג, שבת הלוי ח"ה סימן סג).

זמן הדרשה: הדרשה צריכה להיות ביום (פורים המושלש להגר"ש דבילצקי פרק כ הערה נג נד).

מוצאי שבת ליל ט"ז באדר

"על הניסים": אין אומרים "על הניסים" בתפילת ערבית ואומרים "ויהי נעם" ואתה קדוש" (רדב"ז תק ח, ש"ע תרפה ה), **והטעם:** משום שאינו עצמו של יום (מהרי" אלגזי).

מלווה מלכה: ראוי להוסיף בה מעט מאכלים וזירעונים לכבוד הפורים (ש"ע תרצה א).

יום ראשון

"בגדי שבת" לובשים בגדי שבת גם כל יום ראשון (סדר פורים המושלש גלים ומובא שהגר"ח זוננפלד זצ"ל לא היה מקפיד כל כך ללבוש שטרימל ביום זה).

"על הניסים": אין מזכירים על הניסים לא בתפילה ולא בברכת המזון (חוג ארץ למהרי" אלגזי סוף אות יא שכך נהגו בירושלים, סדר הפורים המושלש לגר"ח זוננפלד ו - ז).

"שיר של יום": שיר של יום הרגיל "לדוד מזמור", **והטעם:** משום שאינו יום הפורים (פורים המושלש להגר"ש דבילצקי פרק ח ה).

"תחנון" "למנצח" (תהלים כ): אין אומרים תחנון ומזמור "למנצח" (לוח א"י, כה"ח תרפ"ח מז, סדר הפורים המושלש לגר"ח זוננפלד ו - ז), **והטעם:** משום שהוא יום משתה ושמחה (שם).

גוט פורים - פורים שמח
אחרי התפילה פוקדים איש לרעהו בלשון "גוט פורים" "פורים שמח", **והטעם:** משום הסעודה שהיא בו ביום (הפורים המושלש להגר"ח זוננפלד ו).

מפה על השולחן
משאירים את השולחנות מכוסים במפות כמו בשבת ויר"ט בבית הכנסת ובבתים (פורים המושלש להגר"ש דבילצקי פרק שמיני ב).

ברכת "שהחיינו"
יש אומרים: שטוב הדבר להביא עצמו לידי חיוב ברכת שהחיינו על ידי אכילת פרי או לבישת בגד חדש לפני המשלוח מנות והסעודה ולכוון גם על מצות היום (פורים המושלש להגר"ש דבילצקי פרק שמיני ט).

משלוח מנות
חיוב משלוח מנות הוא היום מעיקר הדין לכל פרטיו (אורחות חיים כל בו רדב"ז ח"א תקח).

דיני הפורים בי"ד ויום ראשון ט"ז באדר

ערי הפורים הל פורים בי"ד ונוהגים ככל שנה רק שיש להם לזוהר בכמה דברים
סעודה בערב שבת
כשחל פורים בערב שבת יעשה לכתחילה הסעודה בשחרית קודם חצות, **והטעם:** משום כבוד שבת (רמ"א תרצה ב, משנ"ב ס"ק י).

תספורת ביום זה

יש אומרים: להסתפר אפילו על ידי גוי (בא"ח שנה א צו כא). **ויש מתירים:** אפילו על ידי ישראל (בית דוד תצו).
ולמעשה: כיון שאיסור מלאכה הוא רק ממנהג וכל ספק במנהג אי קיבלו איסור מלאכה אף בתספורת בער"ש אוקמא אדינה ושרי (ספר פורים המושלש להגר"ש דבילצקי פרק א ב).

מתנות לאביונים

יש אומרים: שלחומרא יש לתת מתנות לאביונים [וכן משלוח מנות] רק למי שהוא מבני הפורים למרות שגם בירושלים נוהג ביום זה מנות לאביונים (פורים המושלש להגר"ש דבילצקי א), **ויש אומרים:** שיכולים לתת מתנות לאביונים מפרזים למוקפין (הגר"ש א).

יום ראשון בערי הפרוזה

יום ראשון ט"ז באדר כשחל פורים דמוקפים בשבת בערי הפרוזה הוא כיום חול גמור ואין נוהג בו שום דבר מדיני הפורים או מדיני שושן פורים ומותר להספיד בו ולהתענות (פורים המושלש להגר"ש ד א).

"תחנון" "למנצח"

יש הנוהגים: לומר תחנון "ולמנצח" (פורים המושלש להגר"ש דבילצקי פרק ז א, מבית לוי פורים שחל בשבת ו, הגר"ש א הליכות והנהגות עמוד 20).
ויש אומרים: שאין לומר תחנון (הגר"ש א הליכות שלמה פרק כא ח), **והטעם:** משום כבוד יר"ט דמוקפים (ספר המושלש להגר"ש דבילצקי סוף פרק ז בשם שבלי הלקט סימן קצד).
טעם אחר: שרבים הערים הם בכלל הספיקות (עיין אחרות דיבנו ח"ג עמוד לו שאין לומר תחנון בב"ב משום שהם מחוברים ליפו שהיא ספק מוקף, פסקי הלכות פורים המושלש פרק ז ב).

חיוב משתה ושמחה

יש אומרים: שבני י"ד חייבים במשתה ושמחה ביום ט"ו (רמ"א תרצה ב) בכל שנה לפי זה יש אומרים שיש לבני י"ד להרבות בסעודה קצת כמו בני כרכים (נימוקי א"ח תרפ"ח פורים המושלש להגר"ש ד א).

וגם מי ששלח מחמת החומרה ביום שישי וביום השבת מחויב לשלוח היום שנית, **והטעם:** לפי שהיום הוא החיוב מעיקר הדין (פורים המושלש להגר"ש דבילצקי פ"ח ז הערה יא).

משלוח מנות לבר חיובא [ירושלמי]
יש להזהר: לשלוח משלוח אחד לירושלמי [בן כרך] דווקא ולא לאורח הבא ביום זה מערי הפרוזה להתארח בירושלים לסעודה, **והטעם:** כיון שהם פטורים ממצוה זו ביום זה (פורים המושלש להגר"ש דבילצקי פרק שמיני ז הערה יב).

מתנות לאביונים
מי שלא נתן מתנות לאביונים בימים הקודמים יתן ביום זה (הגר"ח זוננפלד, פורים המושלש להגר"ש ד"ב הערה נב).

חייב אינו לבסומו
חיוב לביסומי תלוי ביום הסעודה.

מנחה גדולה
יש הנוהגים: להתפלל מנחה גדולה ואחר כך עושים סעודה לפורים (סדר פורים המושלש להגר"ח זוננפלד ו).

שמחת פורים
הנוהגים לבקר בבית חבריהם לשתות ולשמוח עושים את זה ביום זה (שבלי הלקט).

סעודת פורים
מצות שמחת פורים וכן עיקר שמחת פורים נוהג ביום זה ומאריכים עד דלא ידע (ש"ע תרפ"ח ו), **והטעם:** עיין עמוד הראשון.

זמן הסעודה
יש אומרים: שיש לאכול הסעודה בעוד היום גדול, **והטעם:** משום שעיקר הסעודה ביום א' הוא משום תשלומים לשבת ואין להמשיכו בליל שני (פורים המושלש להגר"ש דבילצקי פרק ח הערה כא).

"על הניסים"
אין אומרים "על הניסים" בתפילה ובברכת המזון ביום א' [ט"ז באדר].

והטעם: משום שאינו יום הפורים אלא השלמה של סעודת פורים ויש לחשוש להפסק (ש"ת שלמת חיים תרעו ו לגר"ח זוננפלד).

שירות ותשבחות בעניני היום
יש אומרים: כיון שאין אומרים בו "על הניסים" יש להקפיד לומר שירות ותשבחות בעניני היום בתוך הסעודה עצמה (פורים המושלש להגר"ש דבילצקי ח יא).

עשיית מלאכה: מעיקר הדין יום זה מותר בעשיית מלאכה (פורים המושלש להגר"ש דבילצקי פרק שמיני יג). **ויש אומרים:** שמחצות ואילך טוב להימנע ממלאכה, **והטעם:** כדי שיהיו פנויים למצוות היום וכן המנהג (הגר"ש א הליכות שלמה כא ט).